

Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова
факультет романо-германської філології
кафедра теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

**КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ТА
МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ВИМІРИ ДИСКУРСУ:**

матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції, присвяченої пам'яті
доктора філологічних наук, професора
Тамари Олександрівни Бровченко
Одеса, 4 березня 2026 р.

Одеса
Видавешь Букаєв Вадим Вікторович
2026

УДК 811.11/13'42:316.77]:81(477)(092)Бро(06)
К571

Збірник матеріалів конференції затверджено Вченою радою факультету
романо-германської філології Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова (протокол № 4 від 22 грудня 2025 року).

Редакційна колегія:

д-р. філол. наук, проф. Кравченко Н. О.

д-р. філол. наук, проф. Бігунова Н. О.

канд. філол. наук, доц. Григорян Н. Р.

Відповідальний секретар: канд. філол. наук, доц. Євдокимова І. О.

Технічний секретар: канд. філол. наук, доц. Ланчуковська Н. В.

Когнітивно-прагматичні та мультимодальні вибори
К571 дискурсу: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф.
присвяченої пам'яті д-ра. філол. наук, проф. Т. О. Бровченко,
м. Одеса, 4 березня 2026 р. Одеса : Видавець Букзев Валерій
Вікторович, 2026. 354 с.
ISBN 978-617-7790-68-5

У збірнику представлено матеріали наукової конференції, що
охоплюють актуальні питання сучасної лінгвістики, методики викладання
мов та літературознавства. Розвідки учасників висвітлюють теоретичні
підходи й практичні рішення в мовознавстві, дискурсіології, когнітивній
лінгвістиці, теорії комунікації, паралінгвістиці, фоноетиці, теорії та
практиці перекладу, викладанні іноземних мов. Видання адресоване
вченим, докторантам, аспірантам, викладачам і всім, хто цікавиться
філологією.

УДК 811.11/13'42:316.77]:81(477)(092)Бро(06)

ISBN 978-617-7790-68-5

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2026

ЗМІСТ

Ad memoriam	3
-------------------	---

Секція I. СУЧАСНА ДИСКУРСОЛОГІЯ І ТЕОРІЯ КОМУНІКАЦІЇ

Ірина Базарова. <i>Роль ініціальної фази діалогу у встановленні мовленнєвого контакту (на матеріалі іспанського кінодискурсу)</i>	8
Сергій Богуславський. <i>Когнітивно-дискурсивне моделювання сакрального знання в цифрових німецькомовних лютеранських проповідях: фреймова та нарративна динаміка інституційного релігійного дискурсу</i>	10
Сергій Богуславський, Яна Маслова. <i>Когнітивне моделювання дій у німецькомовному комп'ютерному дискурсі: роль англіцизмів у структурованні процедурного знання</i>	14
Евеліна Боева. <i>Особливості семантичної адаптації англізмів до системи сучасної української мови</i>	17
Валерія Бондаренко. <i>Когнітивно-дискурсивна реконструкція концепту Werbung у німецькій мовній картині світу: дефініційна семантика, фреймова структура та прагматичні параметри рекламної комунікації</i>	19
Ірина Бондаренко. <i>Варіативність прикметників позитивної оцінки в мовленні британських фешн-влогерів</i>	22
Василь Бялик. <i>Механізми комунікативного резонансу лексичного квантора</i> 25	
Софія Вілкова. <i>Заперечення в простому реченні англomовного психологічного онлайн детективу</i>	26
Анна Вихлюк. <i>Частотність терміну neuroplasticity у науково-популярному дискурсі (на прикладі подкастів)</i>	28
Леся Войтенко. <i>Філософські основи транзакційної теорії читання Луїзи Розенблатт</i>	30
Валерія В'ялець. <i>Секюляризаційні траєкторії концепту Sünde у сучасному німецькому медіадискурсі: когнітивно-метафорична реконструкція аксіологічних моделей</i>	32
Іван Горак. <i>Риси мотиву горювання у ліриці європейських поетів доби модерну</i>	36
Людмила Гринько, Алехандро Архетино Ніцевич, Валерія Барильська. <i>Особливості комунікації між одномовними кастильцями і двомовними каталонцями</i>	38
Тетяна Громко. <i>Лінгвокогнітивний та прагматичний виміри поняття МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ</i>	40
Павло Деменко. <i>Антиутопія як предмет міждисциплінарного дослідження</i> 44	
Ірина Іванова. <i>Конструювання маскулінної ідентичності у мультимодальному відеодискурсі</i>	47
Тетяна Космеда. <i>Лінгвокреативність українців у сучасному дискурсі: моделювання відантропонімних утворень</i>	49
Маргарита Косовець. <i>Прагматичні механізми впливу в комунікації детектива та свідка</i>	50
Наталія Кравченко, Олександр Юденко. <i>Концептуальна метафора як механізм міфотворчості у політичному дискурсі</i>	54

Секція IV. КАРТИНИ СВІТУ В РОМАНО-ГЕРМАНСЬКИХ МОВАХ

Яна Бондаренко. Сучасна американська національно-специфічна політична фразеологія	196
Юлія Віт. Асоціативний термін як одиниця наївної картини світу	198
Анастасія Грушецька, Юлія Безносок. Вербалізація цінностей свободи та демократії в англомовному дискурсі	201
Олена Ігіна, Валерія Бурдужа. Сенсорні домінанти у зображенні художнього хронотопу в оповіданні Е. А. По «Падіння Дому Аперів»	202
Олена Ігіна, Тетяна Тарабара. Функції кольоративів у створенні індивідуально-авторської картини світу у поезії <i>Бернадетт Майєр</i>	204
Олена Калінюк. Засоби створення портретного опису головного персонажа у романі Яна Флемінга « <i>Casino Royale</i> » та його кіносценарії	207
Олена Калінюк, Вікторія Вrabій. Особливості функціонування різновиду композиційно-мовленнєвої форми «опис» пейзажу у романі Джеймса Фенімора Купера « <i>The Deerslayer</i> »	209
Олена Калінюк, Анастасія Гуськова. Вплив наративної структури (зміна точки зору) на сприйняття портрету в романі Гілліан Флінн « <i>Gone Girl</i> »	212
Марина Кашуба. Особливості функціонування сленгу в англомовних піснях стилю хіп-хоп	215
Ірина Колегаєва, Катерина Курдюкова. Структура концепту TRAVEL: образний, інформаційний та інтерпретаційний компоненти	217
Анна Кричун. Дискурс затишку як комплексна семіотична подія	219
Павло Луценко. Образ грека в паремійній картині світу українців	221
Мальвіна Марінашвілі. Мовні засоби створення образів персонажів у романі Фред Варгас « <i>Pars vite et reviens tard</i> »	223
Юлія Садовська. Особливості антиутопії у романах Джорджа Орвелла «1984» та Олдоса Гакслі « <i>Прекрасний Новий Світ</i> »	225
Ольга Селецька. Англомовна бізнес-термінологія в діловій картині світу	227
Валерія Смаглій. Дуальне мовознавство: напрями і перспективи	229
Неля Степанюк, Лілія Кривенко. Неологізми та авторські новотвори у повісті-казці Льюїса Керролла « <i>Alice's Adventure in Wonderland</i> »	230
Неля Степанюк, Марина Орел. Метафора як засіб створення образу головної героїні роману « <i>Breakfast at Tiffany's</i> »	233
Альона Ткаченко. Лінгвоконцептологія на сучасному етапі	235
Ольга Шапочкіна. Механізми оптимізації категорії стану у мовній картині світу давніх германців	236
Наталія Шкворченко-Осадца. Дискурсивне конструювання концепту гендерна токсичність у передвиборчих кампаніях (на матеріалі сучасної англійської мови)	238
Олена Сиротіна. Ветеринарна картина світу як відображення професійного мислення та фахової комунікації	240
Inna Davydenko, Yaroslava Litovchenko. Pre-Reflective Cognition in the Germanic Linguistic Worldview: Intuition, Premonition, and Presentiment	242

Особливої ваги набуває методологічна експланаторність: концепт осмислюється як інструмент пояснення того, як мова структурує знання та відображає ціннісні орієнтири спільноти.

Отже, лінгвоконцептологія на сучасному етапі є теоретично зрілою й методологічно розгалуженою галуззю, що забезпечує ефективний інструментарій для реконструкції ментальних структур, моделювання номінативних полів і виявлення культурно зумовлених смислів. Її подальший розвиток пов'язаний із поглибленням зіставних студій, удосконаленням методик аналізу та розширенням емпіричної бази досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загнітко А. П. Теорії сучасних лінгвістичних вчень. Вінниця: ТВОРИ, 2019. 528 с.
2. Колегаєва І. М. Конструювання номінативного поля концепту: етапи та одиниці. *Записки з романо-германської філології*. Вип. 1 (40). Одеса, 2018. С. 121–127.
3. Смаглий В. М. Вербалізований концепт *WORD/LANGUAGE/SPEECH* в науковій та наївній картинах світу : монографія. Одеса : Астропринт, 2020. 512 с.

Ольга Шапочкіна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри германської філології

факультету романо-германської філології

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

МЕХАНІЗМИ ОПТИМІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ СТАНУ У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ ДАВНІХ ГЕРМАНЦІВ

Початковий етап генези категорії стану (далі КС) у давньогерманських мовах характеризується існуванням *розмитої множини* станових форм (Капустін, 2019), у межах якої співіснують архаїчні дублети, пракатегорійні морфо-синтаксичні конструкції (Потапенко, 2017) – медіопасивні (гот. *jaþþe gaþrafstjanda in izwaraioþ gaþlahtais jah naseinaiþ* (Vulfila, Colossians I, 6) – «щоб втішилися заради вашого заспокоєння та спасіння») та дієслівні утворення із закінченням на *-nan* (гот. *Ip þata barn woþs jah swinþnoda ahminuþ fullnanduþ* (L. II, 40) – «і дитина росла й укріплювалася, наповнювалася духом»).

Така поліцентричність відображає не лише морфологічну невпорядкованість, а й особливості мовної картини світу давніх германців, у якій дія, стан і зміна якості осмислювалися як взаємопов'язані та циклічні явища буття. Нечіткість формальних меж корелює з міфопоетичним типом світосприйняття, де процес і результат не протиставлялися, а взаємодоповнювали одне одного. Подальший етап становлення КС позначений паралельним функціонуванням різних моделей вербалізації стану – синтетичних і

аналітичних, зокрема конструкцій типу AUX + PRTCPL II (двн.-англ. *Seo burg wæs getimbred an fildum lande* (Beowulf, 7412) – «Це місто було побудоване на пустелі»), інертивних (двн.-верхн.-нім. *dazs undarquhende chibot* (Isidor, XXIX, 2) – «заборонена заповідь») та рефлексивних форм (двн.-ісл. *Enn Harl a Sipo, Þorsteins sonr let skirask snimhendes* (Elder Edda, Lokasenna, 53) – «А Харл з Сиду, син Торстейна, водночас звелів охрестити себе»). У цей період спостерігаємо накладання функцій, де одна форма передає кілька значень, водночас різні форми можуть вербалізувати одне й те саме семантичне відношення. У когнітивному вимірі це свідчить про множинність інтерпретацій стану, що охоплює внутрішнє переживання, результат дії або тривалу характеристику суб'єкта. Така багатоваріантність зумовлює зростання парадигматичної надлишковості, що відображає перехідний характер світоглядних моделей. Виникнення надлишковості активізує два взаємодоповнювальні механізми – аналогію (Ленекер, 2008) та системний тиск мови (Буніятова, 2021; Городілова, 2022). Аналогія сприяє впорядкуванню форм через уподібнення до найбільш уживаних зразків, тоді як тиск системи реалізується в *елімінації* (усуненні) функціонально дублетних елементів і відповідає тенденції мовної економії. У західногерманському ареалі (давньоанглійська, давньовірхньонімецька та давньосаксонська мови) це спричинило зникнення медіопасиву та його заміну інертивними конструкціями (PRTCPL II), моделями *werdan* + PRTCPL II та *sîn/wesan* + PRTCPL II. У готсько-скандинавському ареалі (готська та давньоісландська мови) простежується збереження рефлексивних дієслів на *-sk*, що конкурували з моделями *verða* + PRTCPL II, а також збереження медіопасиву й форм на *-nan* у готській, що слугували підґрунтям для розвитку аналітичного пасиву. У площині мовної картини світу це свідчить про поступовий перехід від синкретичного, образно-циклічного сприйняття дійсності до більш лінійного й раціоналізованого бачення події та її наслідку. Результатом взаємодії розглянутих процесів є оптимізація парадигми КС, що супроводжується формуванням функціональної асиметрії та *радикальною реграматизацією* станових конструкцій (Hopper, Traugott, 2003; Мінкова, 2013). Простежуємо переосмислення співвідношення між дією та результатом, де стан дедалі чіткіше інтерпретується як наслідок або завершений етап процесу, а не як його невід'ємна частина. Завершальна стадія позначена формуванням дихотомічної організації КС, а саме протиставленням активної форми комплексу неактивних або результативних моделей (медіопасив, інертив, рефлексив, аналітичні конструкції з допоміжним дієсловом і дієприкметником минулого часу). У мовній картині світу давніх германців це відповідає переходу від поліцентричної моделі буття до впорядкованої бінарної структури, у якій дія й стан постають як окремі, але взаємопов'язані виміри досвіду. Оптимізація граматичної системи відображає глибинні когнітивні трансформації – зміну способів осмислення часу, результативності та ідентичності суб'єкта у світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Городілова Т. М. Основні підходи до вивчення граматичних змін у германських мовах. *Сучасна філологія: теорія та практика* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (19 квіт. 2022 р., Київ). Київ: Центр мовної підготовки ННП НА СБУ, 2022. С. 207–208. URL: https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_27759208.pdf
2. Капустін А. В. Семантичне представлення природних мов за допомогою теорії розмитих множин. *Журнал лінгвістичних досліджень*. Т. 45, № 2. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. С. 123–145.
3. Потапенко С. І. *Constructions in English: From Paradigmatic to Syntagmatic Relations. Література та культура Полісся. Серія: Філологічні науки*. № 9. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 172–180.
4. Bunyatova I. Elimination of grammatical redundancy in the history of English: The case of negative constructions. *Studies in the Evolution of the English Language*. Vol. 32 / ed. by R. Kiełtyka. Berlin : Peter Lang Verlag, 2021. P. 97–109. URL: <https://www.peterlang.com/document/1069057>
5. Hopper P. J., Traugott E. C. *Grammaticalization*. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. 300 p.
6. Langacker R. W. *Cognitive Grammar: A Basic Introduction*. Oxford : Oxford University Press, 2008. 562 p.
7. Minkova D. *The History of English: A Linguistic Introduction*. Cambridge : Cambridge University Press, 2013. 440 p.

Наталія Шкворченко-Осадца
 доктор філологічних наук, професор,
 завідувачка кафедри романо-германської філології та
 методики викладання іноземних мов
 Міжнародного університету

ДИСКУРСИВНЕ КОНСТРУЮВАННЯ КОНЦЕПТУ ГЕНДЕРНА ТОКСИЧНІСТЬ У ПЕРЕДВИБОРЧИХ КАМПАНІЯХ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Сучасний англomовний політичний дискурс характеризується високим рівнем ідеологічної поляризації, де мова стає не лише інструментом комунікації, а й потужним засобом конструювання соціальної реальності. У контексті передвиборчих кампаній особливої ваги набуває дискурсивне конструювання концепту **ГЕНДЕРНА ТОКСИЧНІСТЬ**, який виступає репрезентантом негативних трансформацій у мовній картині світу сучасного суспільства. Цей концепт інтегрує в собі уявлення про деструктивні моделі поведінки, що базуються на гендерних стереотипах, мові ворожнечі та стратегіях пригнічення.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу того, як через лексико-семантичні та прагматичні засоби англійської мови формується образ «токсичного» політичного суб'єкта. Фокус роботи спрямований на дослідження стратегій дискредитації політичних опонентів, де апеляція до гендерної ідентичності стає ключовим інструментом маніпуляції. У межах